

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

Podle těchto učebních osnov se vyučuje od školního roku 2024/2025.

Zpracování osnovy předmětu Základy společenských věd koordinovaly Mgr. Lada Nepožitková Landová a Mgr. Kristýna Tomčíková

Časová dotace:

Základy společenských věd se vyučují v 1. až 6. ročníku 6-letého gymnázia v 1. až 4. ročníku 4-letého gymnázia

Nižší gymnázium:	1.N	1 hodina		
	2.N	1 hodina		
Vyšší gymnázium:	3.N	2 hodiny	1.V	2 hodiny
	4.N	2 hodiny	2.V	2 hodiny
	5.N	2 hodiny	3.V	2 hodiny
	6.N	2 hodiny	4.V	2 hodiny

Charakteristika předmětu:

Vyučovací předmět **základy společenských věd** patří do oblasti humanitních studií a je součástí vzdělávacích oblastí Člověk a společnost a Člověk a svět práce.

Předmět rozvíjí a rozšiřuje u studentů poznatky zejména v oblastech psychologie, sociologie, politologie, filozofie, logiky, etiky, ekonomie a práva. (konkretizováno v tematických plánech předmětu)

Studium předmětu lze ukončit maturitní zkouškou.

Cíle:

Cílem předmětu ZSV je získávání a propojování /integrace/ poznatků z různých oborů společenských věd, jejich využití nejen ve výuce, ale také v běžném životě. Studenti za pomoci předmětu ZSV mohou např. lépe poznat a rozvíjet svou osobnost, přispět k volbě cílů a prohloubení sociálních citů, naučit se orientovat ve společnosti a jejich normách, najít v ní své místo a uplatnění, chápat vývoj lidského myšlení, osvojit si např. některé společenské nebo ekonomické principy a zákonitosti apod. ZSV vede studenty také k orientaci v aktuálním společenském dění.

Organizační vymezení:

Pro výuku základů společenských věd se nejčastěji využívají kmenové třídy, ale studenti mají možnost využít také učeben s audiovizuální technikou a učeben s digitální technikou. Pro studenty jsou také dle možností školy organizovány exkurze např. na úřad práce nebo soud, kde mohou své teoretické znalosti doplnit znalostmi a zážitky z praxe.

Výchovně vzdělávací strategie:

Předmět ZSV je částečně vyučován frontálně např. s využitím meotaru nebo dataprojektoru, ale studenti si často mohou vyzkoušet různé další metody výuky – práci ve dvojici či skupině, projektové vyučování, vyhledávání informací pomocí internetu v multimediální učebně apod.

V hodinách ZSV se utvářejí a rozvíjejí klíčové kompetence:

Kompetence k učení

Student:

- vybírá a využívá pro efektivní učení vhodné způsoby, metody a strategie, plánuje, organizuje a řídí vlastní učení
 - vyhledává a třídí informace a na základě jejich pochopení, propojení a systematizace je efektivně využívá v procesu učení, tvůrčích činnostech a praktickém životě
 - operuje s obecně užívanými termíny, znaky a symboly, uvádí věci do souvislostí, propojuje do širších celků poznatky z různých vzdělávacích oblastí a na základě toho si vytváří komplexnější pohled na společenské a kulturní jevy
 - poznává smysl a cíl učení, posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení, naplánuje si, jakým způsobem by mohl své učení zdokonalit, kriticky zhodnotí výsledky svého učení a diskutuje o nich
- své učení a pracovní činnost si sám plánuje a organizuje, využívá je jako prostředek pro seberealizaci a osobní rozvoj;
- efektivně využívá různé strategie učení k získání a zpracování poznatků a informací, hledá a rozvíjí účinné postupy ve svém učení, reflektuje proces vlastního učení a myšlení;
 - kriticky přistupuje ke zdrojům informací, informace tvořivě zpracovává a využívá při svém studiu a praxi;
 - kriticky hodnotí pokrok při dosahování cílů svého učení a práce, přijímá ocenění, radu i kritiku ze strany druhých, z vlastních úspěchů i chyb čerpá poučení pro další práci

Kompetence sociální a personální

Student:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce
- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá
- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají
- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty posuzuje reálně své fyzické a duševní možnosti, je schopen sebereflexe;
- stanovuje si cíle a priority s ohledem na své osobní schopnosti, zájmovou orientaci i životní podmínky;
- odhaduje důsledky vlastního jednání a chování v nejrůznějších situacích, své jednání a chování podle toho koriguje;
- aktivně spolupracuje při stanovování a dosahování společných cílů;
- přispívá k vytváření a udržování hodnotných mezilidských vztahů založených na vzájemné úctě, toleranci a empatii;
- rozhoduje se na základě vlastního úsudku, odolává společenským i mediálním tlakům.

Kompetence občanské

Student:

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí
- chápe základní principy, na nichž spočívají zákony a společenské normy, je si vědom svých práv a povinností ve škole i mimo školu
- rozhoduje se zodpovědně podle dané situace, poskytne dle svých možností účinnou pomoc a chová se zodpovědně v krizových situacích i v situacích ohrožujících život a zdraví člověka
- respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní i historické
- informovaně zvažuje vztahy mezi svými zájmy osobními, zájmy širší skupiny, do níž patří, a zájmy veřejnými, rozhoduje se a jedná vyváženě;
- respektuje různorodost hodnot, názorů, postojů a schopností ostatních lidí;
- promýšlí souvislosti mezi svými právy, povinnostmi a zodpovědností; k plnění svých povinností přistupuje zodpovědně a tvořivě, hájí svá práva i práva jiných, vystupuje proti jejich potlačování
- chová se informovaně a zodpovědně v krizových situacích
- posuzuje události a vývoj veřejného života, sleduje, co se děje v jeho bydlišti a okolí, zaujímá a obhajuje informovaná stanoviska a jedná k obecnému prospěchu podle nejlepšího svědomí

Kompetence komunikativní

Student:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhajuje svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem
- využívá získané komunikativní dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi
- s ohledem na situaci a účastníky komunikace efektivně využívá digitální technologie a dostupné prostředky komunikace, verbální i neverbální, včetně symbolických a grafických vyjádření informací různého typu;
- vyjadřuje se v mluvených i psaných projevech jasně, srozumitelně a přiměřeně tomu, komu, co a jak chce sdělit, s jakým záměrem a v jaké situaci komunikuje; je citlivý k míře zkušeností a znalostí a k možným pocitům partnerů v komunikaci;
- prezentuje vhodným způsobem svou práci i sám sebe před známým i neznámým publikem;
- rozumí sdělením různého typu v různých komunikačních situacích, správně interpretuje přijímaná sdělení a věcně argumentuje;

Kompetence k řešení problémů

Student:

- vnímá nejrůznější problémové situace ve škole i mimo ni, rozpozná a pochopí problém, přemýšlí o nesrovnalostech a jejich příčinách, promyslí a naplánuje způsob řešení problémů a využívá k tomu vlastního úsudku a zkušeností
- vyhledá informace vhodné k řešení problému, nachází jejich shodné, podobné a odlišné znaky, využívá získané vědomosti a dovednosti k objevování různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- samostatně řeší problémy; volí vhodné způsoby řešení; užívá při řešení problémů logické a empirické postupy
- ověřuje prakticky správnost řešení problémů a osvědčené postupy aplikuje při řešení obdobných nebo nových problémových situací, sleduje vlastní pokrok při zdolávání problémů
- kriticky myslí, činí uvážlivá rozhodnutí, je schopen je obhájit, uvědomuje si zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí, rozpozná problém
- uplatňuje při řešení problémů vhodné metody a dříve získané vědomosti a dovednosti
- kriticky interpretuje získané poznatky a zjištění a ověřuje je, pro své tvrzení nachází argumenty a důkazy, formuluje a obhajuje podložené závěry;

Digitální kompetence

Student NG:

- ovládá běžně používaná digitální zařízení, aplikace a služby; využívá je při učení i při zapojení do života školy a do společnosti;
- získává, vyhledává, kriticky posuzuje, spravuje a sdílí data, informace a digitální obsah, k tomu volí postupy, způsoby a prostředky, které odpovídají konkrétní situaci a účelu
- chápe význam digitálních technologií pro lidskou společnost, kriticky hodnotí jejich přínosy a reflektuje rizika jejich využívání
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím s negativním dopadem na jeho tělesné a duševní zdraví i zdraví ostatních; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky

Student VG:

- ovládá potřebnou sadu digitálních zařízení, aplikací a služeb, využívá je při školní práci i při zapojení do veřejného života;
- získává, posuzuje, spravuje, sdílí a sděluje data, informace a digitální obsah v různých formátech;
- k tomu volí efektivní postupy, strategie a způsoby, které odpovídají konkrétní situaci a účelu;
- vyrovnává se s proměnlivostí digitálních technologií a posuzuje, jak vývoj technologií ovlivňuje různé aspekty života jedince a společnosti a životní prostředí, zvažuje rizika a přínosy;
- předchází situacím ohrožujícím bezpečnost zařízení i dat, situacím ohrožujícím jeho tělesné a duševní zdraví; při spolupráci, komunikaci a sdílení informací v digitálním prostředí jedná eticky, s ohleduplností a respektem k druhým

V předmětu ZSV se kromě vlastního vzdělávacího obsahu realizují části obsahů průřezových témat:

P0 Výchova demokratického občana

- P02 Občan, občanská společnost a stát
- P03 Formy participace občanů v politickém životě
- P04 Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

P1 Osobnostní a sociální výchova

- P11 Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti
- P12 Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů
- P13 Sociální komunikace

P14 Morálka všedního dne

P15 Spolupráce a soutěž

P2 Výchova k myšlení v evropských globálních souvislostech

P22 Globální problémy, jejich příčiny a důsledky

P23 Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce

P24 Žijeme v Evropě

P25 Vzdělávání v Evropě a ve světě

P3 Multikulturní výchova

P33 Vztah k multilingvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí

P4 Environmentální výchova

P42 Člověk a životní prostředí

P5 Mediální výchova

P54 Účinky mediální produkce a vliv médií

Pozn. Tematické okruhy vzdělávacích oblastí Člověk a svět práce a Výchova ke zdraví, které jsou zařazeny do učiva předmětu ZSV, budou plněny podle dokumentu „Člověk a svět práce a Výchova ke zdraví“.

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

ROČ	STUDENT: VÝSTUP	UČIVO	PRŮŘEZOVÁ TÉMATA MEZIPŘEDMĚTOVÉ VZTAHY, POZNÁMKY	PT DRUH
1. roč. nižší G	- uvede příklady zdravého způsobu života - dokáže rozlišovat např. zdraví prospěšné potraviny a zdraví prospěšné aktivity člověka - orientuje se v příčinách vzniku obezity a podvýživy - popíše poruchy přijímání potravy – uvede příklady - dokáže objasnit rizika týkající se užití návykových látek včetně vytvoření si negativního postoje k nim - objasní, jak může realističtější poznání a hodnocení vlastní osobnosti a potenciálu pozitivně ovlivnit jeho rozhodování, vztahy s druhými lidmi i kvalitu života - posoudí vliv osobních vlastností na dosahování individuálních i společných cílů, objasní význam vůle při dosahování cílů a překonávání překážek - rozpoznává projevy záporných charakterových vlastností u sebe i u druhých lidí, kriticky hodnotí a vhodně koriguje své chování a jednání - popíše, jak lze usměrňovat a kultivovat charakterové a volní vlastnosti, rozvíjet osobní přednosti, překonávat osobní nedostatky a pěstovat zdravou sebedůvěru - orientuje se v mezilidských vztazích - vysvětlí pojem komunikace - vysvětlí pojem konflikt - uplatňuje vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší nenásilným způsobem - posoudí a na příkladech doloží přínos spolupráce lidí při řešení konkrétních úkolů a dosahování některých cílů v rodině, ve škole, v obci - posoudí důležitost přátelství ve svém životě	<u>1N1 - Zdraví a životní styl</u> ①) Vliv výživy na zdraví člověka Obezita, podvýživa Poruchy přijímání potravy Riziko zneužití návykových látek <u>1N2 - Člověk jako osobnost</u> ① Rozvoj osobnosti, vlivy Osobnost a její složky Sebevědomí Temperament Vlohy a schopnosti Osobní vzory Hodnoty *2 Vztahy mezi lidmi a formy soužití Komunikace Konflikt Spolupráce, soutěž	①Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti ② Sociální komunikace ③ Morálka všedního dne ④ Formy participace občanů v politickém životě ⑤ Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování *2 Výchova ke zdraví Ch – Alkohol, závislosti	P11 P13 P14 P03 P04

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- charakterizuje význam života v rodině - zhodnotí význam manželství v dnešní společnosti - posoudí vznik problémů v rodině a nabídne možná řešení -objasní typy náhradní rodinné péče a rozdíly mezi nimi - respektuje přijatá pravidla soužití mezi vrstevníky a partnery a pozitivní komunikací a kooperací přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů v širším společenství (v rodině, komunitě) - vysvětlí role členů komunity (rodiny, třídy, spolku) a uvede příklady pozitivního a negativního vlivu na kvalitu sociálního klimatu (vrstevnická komunita, rodinné prostředí) z hlediska prospěšnosti zdraví - rozeznává nebezpečí ohrožení sociálně patologickými jevy - v krizových situacích využívá služeb pomáhajících organizací - vyřizuje své osobní záležitosti vč. běžné komunikace s úřady; v případě potřeby požádá vhodným způsobem o radu - vysvětlí pojem solidarita - zhodnotí a na příkladech doloží význam vzájemné solidarity mezi lidmi, vyjádří své možnosti, jak může v případě potřeby pomoci pomáhat lidem v nouzi - definuje pojmy stát a občan státu - zná základní práva a povinnosti občanů - rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu - uvede možnosti, jak pomoci v situacích ohrožení a obrany státu - má osvojeny nezbytné dovednosti potřebné k ochraně osob za mimořádných událostí	② Přátelství ② Život v rodině ②③ Partnerství ②③ Manželství ②③ Vztahy rodičů a dětí ②③ Problémy a konflikty v rodině ③Příčiny a následky rozvodů Náhradní rodinná péče Společnost, komunita Sociálně patologické jevy Pomáhající organizace ③Solidarita, možnosti pomoci v nouzi <u>1N3 - Obrana státu</u> ④Pojmy stát a občan ④Práva a povinnosti občana a jeho možnosti pomoci v situaci ohrožení a obrany státu		P04

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- orientuje se v základních právních pojmech - stručně popíše právní řád ČR - charakterizuje Ústavu ČR a vysvětlí její význam - rozlišuje jednotlivá právní odvětví a dokáže je stručně popsat - charakterizuje základní lidská práva a svobody - objasní význam právní úpravy důležitých vztahů – vlastnictví, pracovní poměr, manželství - provádí jednoduché právní úkony a chápe jejich důsledky, uvede příklady některých smluv upravujících občanskoprávní vztahy – osobní přeprava; koupě, oprava či pronájem věci - rozlišuje a porovnává úkoly orgánů právní ochrany občanů, uvede příklady jejich činnosti a spolupráce při postihování trestných činů - dodržuje právní ustanovení, která se na něj vztahují, a uvědomuje si rizika jejich porušování - popíše strukturu soudů, zastupitelství - rozpozná protiprávní jednání, rozliší přestupek a trestný čin, uvede jejich příklady - uvědomuje si rizika porušování právních ustanovení a důsledky protiprávního jednání - zdůvodní nepřijatelnost vandalského chování a aktivně proti němu vystupuje - vysvětlí pojem korupce, uvede příklady korupčního jednání, diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání - stručně definuje jednotlivé typy právnických profesí - vysvětlí pojem média a jejich funkce, dokáže vyjmenovat příklady médií - kriticky přistupuje k mediálním informacím, vyjádří svůj postoj k působení propagandy a reklamy na veřejné mínění a chování lidí - zmapuje a zhodnotí, jak digitální technologie ovlivňují různé oblasti života	<u>1N4 - Právní minimum</u> ⑤ Základní právní pojmy ⑤ Právní vědomí ④ ⑤ Právní řád ČR ④ ⑤ Ústava ČR Právní odvětví ④ ⑤ Listina základních lidských práv a svobod Právní vztahy Právní úkony ④ Orgány právní ochrany ⑤ Protiprávní jednání, jeho druhy a postihy, pojmy přestupek a trestný čin vandalismus korupce Trest Právnícké profese <u>1N5 – Média, kulturní instituce</u> Média Veřejné mínění	P03 P04 Digitální kompetence:	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	- rozpozná propagaci, dezinformaci a manipulaci v digitálním prostředí a zhodnotí, jak to ovlivňuje chování a jednání lidí - zhodnotí nabídku kulturních institucí a cíleně z ní vybírá akce, které ho zajímají	Propaganda Reklama Vliv digitálních technologií na různé oblasti života Kulturní instituce	Internet – digitální identita, ochrana soukromí, bezpečnost na internetu, autorské právo, citace, zdroje	
2. roč. Nižší G	- charakterizuje stát, z jakých prvků se skládá - dokáže popsat různé možnosti vzniku států - - rozlišuje nejčastější typy a formy států a na příkladech porovná jejich znaky - uvede různé typy států ze současnosti i historie - chápe státoprávní uspořádání České republiky, zákonodárných orgánů a institucí státní správy - rozlišuje a porovnává úkoly jednotlivých složek státní moci ČR i jejich orgánů a institucí, uvede příklady institucí a orgánů, které se podílejí na správě obcí, krajů a státu - objasní výhody demokratického způsobu řízení státu pro každodenní život občanů - vyloží smysl voleb do zastupitelstev v demokratických státech a uvede příklady, jak mohou výsledky voleb ovlivňovat každodenní život občanů - pojmenuje jednotlivé státní symboly - objasní účel důležitých symbolů našeho státu a způsoby jejich používání - rozlišuje projevy vlastenectví od projevů nacionalismu - rozlišuje složky státní moci, dokáže je blíže popsat - objasní možnosti získání státního občanství - definuje národ a dokáže charakterizovat národnostní menšiny žijící v ČR	<u>2N1 – Právní základy státu</u> ① Stát, vznik státu ① Typy států Státní symboly ČR Vlastenectví Rozdělení státní moci v ČR Orgány státní správy Demokracie ① Občan a občanství Národy, národnostní menšiny Tolerance	① Občan, občanská společnost, stát ② Formy participace občanů v politickém životě ③ Spolupráce a soutěž ④ Globální problémy, jejich příčiny a důsledky ⑤ Žijeme v Evropě ⑦ Vzdělávání v Evropě a ve světě ⑧ Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce *1) Člověk a svět práce <i>GG – Sídla a osídlení (obec, město, ...)</i>	P02 P03 P15 P22 P24 P25 P23 P03 P04

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- objasní potřebu tolerance ve společnosti, respektuje kulturní zvláštnosti i odlišné názory, zájmy, způsoby chování a myšlení lidí, zaujímá tolerantní postoje k menšinám - rozpoznává netolerantní, rasistické, xenofobní a extremistické projevy v chování lidí a zaujímá aktivní postoj proti všem projevům lidské nesnášenlivosti - charakterizuje Listinu základních práv a svobod - orientuje se v lidských právech - přiměřeně uplatňuje svá práva včetně práv spotřebitele a respektuje práva a oprávněné zájmy druhých lidí, posoudí význam ochrany lidských práv a svobod, rozumí povinnostem občana při zajišťování obrany státu - rozlišuje jednotlivé politické strany v ČR a dokáže je blíže charakterizovat - vysvětlí pojem národní hospodářství a vyloží jeho podstatu - charakterizuje jednotlivé typy lidských potřeb a uvede k nim příklady - rozlišuje různé formy vlastnictví včetně duševního vlastnictví, uvede příklady a způsoby jejich ochrany - orientuje se v systému dělby práce - rozlišuje pojmy statek a služba a uvede příklady - dokáže popsat rozdíly velkovýroby a malovýroby - objasní cíle podnikání - sestaví jednoduchý rozpočet domácnosti, uvede hlavní příjmy a výdaje, rozliší pravidelné a jednorázové příjmy a výdaje, zváží nezbytnost jednotlivých výdajů v hospodaření domácnosti, objasní princip vyrovnaného, schodkového a	Rasismus, xenofobie ① Listina základních lidských práv a svobod ② Demokracie ② ③ Volby, volební právo ④ Politika, pluralita politického života ② Politické strany v ČR <u>2N2 - Národní hospodářství</u> *1 Lidské potřeby Vlastnictví, formy vlastnictví a jejich ochrana ④ *1 Dělba práce Statky a služby Malovýroba, velkovýroba, *1 podnikání Rozpočet domácnosti	GG – Makroregiony světa (EU, ...)	P15

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

přebytkového rozpočtu domácnosti, dodržuje zásady hospodárnosti a vyhýbá se rizikům při hospodaření s penězi - má základní informace o sociálních, právních a ekonomických otázkách rodinného života a rozlišuje postavení a role rodinných příslušníků - vysvětlí význam peněz a jejich funkce - vysvětlí rozdíl mezi hotovostním a bezhotovostním způsobem platby a na příkladech ukáže jejich vhodné využití - na příkladech ukáže vhodné využití různých nástrojů hotovostního a bezhotovostního placení, uvede příklady použití debetní a kreditní platební karty, vysvětlí jejich omezení - vysvětlí rozdíl mezi debetní a kreditní platební kartou a uvede výhody a nevýhody použití těchto nástrojů bezhotovostní platby - definuje pojem banka - stručně charakterizuje typy bank v ČR - vysvětlí, jakou funkci plní banky a jaké služby občanům nabízejí, vysvětlí význam úroku placeného a přijatého, uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít - uvede příklady produktů finančního trhu - uvede nejčastější druhy pojištění a navrhne, kdy je využít - na příkladech objasní možnosti úspor nebo investic při nakládání s volnými finančními prostředky a způsoby krytí deficitu - orientuje se v tržních vztazích, především ve vztahu nabídky a poptávky - na příkladu chování kupujících a prodávajících vyloží podstatu fungování trhu, objasní vliv nabídky	Peníze, platební karty Banky, typy bank a jejich služby Úrok Pojištění Produkty finančního trhu Pojištění Úspory ④ Tržní vztahy Nabídka a poptávka Tvorba ceny Inflace Typy trhů		

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

a poptávky na tvorbu ceny a její změny, na příkladu ukáže tvorbu ceny jako součet nákladů, zisku a DPH - definuje pojem inflace a popíše její vliv na hodnotu peněz - rozlišuje různé typy trhů - orientuje se v pracovních činnostech vybraných profesí - posoudí své možnosti při rozhodování o volbě vhodného povolání a profesní přípravy - využije profesní informace a poradenské služby pro výběr vhodného vzdělávání - uvádí možnosti aktivního hledání volných pracovních míst - orientuje se v prac. činnostech vybraných profesí - posoudí své možnosti při volbě povolání, využije informací a poradenské služby při výběru povolání - prokáže schopnost reprezentovat svou osobu při vstupu na trh práce - dokáže popsat příčiny a důsledky vzniku nezaměstnanosti - popíše význam sociální politiky států a uvede příklady péče státu o nezaměstnané - uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany - umí charakterizovat své životní plány a popsat způsoby, jak chce cílů ve svém životě dosáhnout - objasní jednotlivá hospodářská odvětví - zhodnotí význam hospodářské politiky státu - definuje pojem státní rozpočet, orientuje se ve státním rozpočtu - rozlišuje, ze kterých zdrojů pocházejí příjmy státu a do kterých oblastí stát směřuje své výdaje, uvede příklady dávek a příspěvků, které ze státního rozpočtu získávají občané	*1Trh práce, pracovní místa, zaměstnání *1Možnosti vzdělávání, rekvalifikace *1Nezaměstnanost *1Sociální politika státu (péče o nezaměstnané) *1Životní plány, volba profesní orientace Sociální politika státu Struktura národního hospodářství Hospodářská odvětví Hospodářská politika státu Státní rozpočet Daně		

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- uvědomuje si význam sociální péče o potřebné občany - stručně popíše systém daní ČR - rozlišuje a porovnává úlohu výroby, obchodu a služeb, uvede příklady jejich součinnosti - zná základní práva spotřebitele - popíše postup při reklamaci výrobku nebo služby - na příkladu ukáže, jak se může spotřebitel bránit v případě porušení spotřebitelských práv - zhodnotí důležitost zapojení ČR do mezinárodní hospodářské politiky - orientuje se v nejdůležitějších světových měnách a měnových kurzech - ví o výhodách spolupráce mezi státy a dokáže vyjádřit svůj názor k výhodám, popř. nevýhodám členství - popíše vliv začlenění ČR do EU na každodenní život občanů, uvede příklady práv občanů ČR v rámci EU i možných způsobů jejich uplatňování - uvede některé významné mezinárodní organizace a společenství, k nimž má vztah ČR, posoudí jejich význam ve světovém dění a popíše výhody spolupráce mezi státy, včetně zajišťování obrany státu a účasti v zahraničních misích - vysvětlí pojem globalizace - uvede příklady některých projevů globalizace, porovná jejich klady a zápory - uvede některé globální problémy současnosti, vyjádří na ně svůj osobní názor a popíše jejich hlavní příčiny i možné důsledky pro život lidstva - objasní souvislosti globálních a lokálních problémů, uvede příklady možných projevů a	Práva spotřebitele a jejich ochrana Reklamacce <u>2N3 - ④⑧ Mezinárodní hospodářská politika</u> Měny, měnové kurzy ④ Mezinárodní spolupráce ④ Zahraniční obchod <u>2N4 - Nadnárodní společenství</u> ⑥ ⑦ Evropská unie NATO ⑧ OSN Zajišťování obrany státu a účast v zahraničních misích Globalizace ⑤ ⑦ Globální problémy lidstva		P24 P25 P23 P22

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	způsobů řešení globálních problémů na lokální úrovni – v obci, regionu - vysvětlí pojem terorismus - uvede příklady mezinárodního terorismu a zaujme vlastní postoj ke způsobům jeho potírání - objasní roli ozbrojených sil ČR při zajišťování obrany státu a při řešení krizí nevojenského charakteru	Terorismus Ozbrojené síly ČR a zajišťování obrany státu		
1.roč. Vyšší G	-popíše psychologii jako vědu zabývající se jedincem, jeho chováním, prožíváním a odhadem jeho jednání -dokáže rozlišit jednotlivá odvětví psychologie - stručně popíše historický vývoj v psychologii a její nejdůležitější představitele -o bjasní podstatu lidské psychiky - charakterizuje rozdíly mezi prožíváním a chováním jedince -objasní, proč a jak se lidé odlišují ve svých projevech chování, uvede příklady faktorů, které ovlivňují prožívání, chování a činnost člověka -uvede druhy lidských činností a umí je specifikovat - porovnává různé metody učení a vyhodnocuje jejich účinnost pro své studium s ohledem na vlastní psychické předpoklady, uplatňuje zásady duševní hygieny při práci a učení	<u>1NV1 - Psychologie jako věda její předmět</u> Dělení psychologie Historie psychologie Podstata lidské psychiky, vlivy Vědomí, nevědomí Prožívání, chování Podmíněnost lidské psychiky <u>1NV2 - Základní druhy lidské činnosti</u> Hra Učení *1) Práce (profesní volba, osobní management, workoholismus) Volnočasové aktivity	①Poznávání a rozvoj vlastní osobnosti ②Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení ③ Sociální komunikace ④Účinky mediální produkce a vliv médií *1) Člověk a svět práce <i>BI – Dědičnost</i>	P11 P12 P13 P54

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- využívá získané poznatky při sebepoznávání, poznávání druhých lidí, volbě profesní Orientace DK: ovládá potřebnou sadu digitálních zařízení, aplikací a služeb, využívá je při školní práci i při zapojení do veřejného života - kriticky posoudí své zdravotní, osobnostní a kvalifikační předpoklady pro volbu dalšího studia a profesní orientace - posuzuje profesní a vzdělávací nabídku vztahující se k jeho profesní volbě a kariéře - posoudí profesní poptávku na českém i evropském trhu práce a pružně na ni reaguje dalším vzděláváním - vyhotoví potřebnou dokumentaci pro přijímací řízení k dalšímu studiu i ve zvolené profesi - vhodně prezentuje vlastní osobu a práci, vhodně vystupuje při přijímacím pohovoru nebo konkurzu - reflektuje význam práce pro psychické zdraví člověka, vytvoří si vyvážený pracovní rozvrh s ohledem na své osobní vztahy -Rozlišuje jednotlivé složky osobnosti, dokáže popsat, zda jsou vrozené nebo získané -orientuje se v typologiích osobnosti různých autorů -popíše vlivy působící na jedince a jeho vývoj -Charakterizuje vývoj jedince ve všech stádiích života především po psychosociální stránce -porovná osobnost v jednotlivých vývojových fázích života, vymezí, co každá etapa přináší do lidského života nového a jaké životní úkoly před člověka staví	1NV3 - Psychologie osobnosti ①Dědičnost, prostředí, výchova Struktura osobnosti (schopnosti, rysy, temperament, charakter) ①Typologie osobnosti 1NV4 - Vývojová psychologie ①Psychosociální vývoj Stádia života jedince	- využívá počítače, notebooky/chromebooky, mobilní telefony, tablety ve výuce BI – Vývoj člověka	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	-Rozlišuje typy poznávacích procesů -Objasní význam paměťových a motivačních procesů -vyloží, jak člověk vnímá, prožívá a poznává skutečnost, sebe i druhé lidi a co může jeho vnímání a poznávání ovlivňovat -Posoudí různé typy psychických stavů -Porovná různé typy citů -Popíše proces socializace jedince -využívá metody sociálního výzkumu v praxi -Orientuje se v jednotlivých projevech komunikace -Dokáže popsat pravidla asertivní komunikace a využívat je v praxi -uplatňuje společensky vhodné způsoby komunikace ve formálních i neformálních vztazích, případné neshody či konflikty s druhými lidmi řeší konstruktivním způsobem -Rozlišuje typy řešení konfliktů v různých životních situacích, hledá nejlepší řešení -na příkladech ilustruje vhodné způsoby vyrovnávání se s náročnými životními situacemi -Umí aktivně využívat pravidel duševní hygieny v běžném životě -Vyloží podstatu duševních poruch a jejich možných příčin -Objasní reakce na zátěžové životní situace -Dokáže charakterizovat pojem inteligence a vysvětlit její jednotlivá pásma	<u>1NV5 – Psychické procesy</u> Poznávací procesy Paměťové procesy Motivační procesy <u>1NV6 - Psychické stavy</u> ① City, láska <u>1NV7 - Sociální psychologie</u> ① Socializace jedince ③ Afiliace, atraktivita, sociální chování ③ Chyby v procesu soc. poznávání Metody sociálního výzkumu ③ Komunikace (verbální, nonverbální) ④ Sdělovací prostředky ③ ② Agresivita, asertivita ② Konflikty <u>1NV8 - Duševní hygiena</u> ① Metody duševní hygieny Duševní poruchy Psychologie v každodenním životě ① Reakce na zátěžové situace, deprivace ① Inteligence	ČJL – Slohové útvary	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

2.roč. Vyšší G Sociologie	-popíše sociologii jako vědu zabývající se společností -Charakterizuje zakladatele sociologie a jeho učení, -uvede další významné sociology -Dokáže vysvětlit proces socializace -posoudí úlohu sociálních změn v individuálním i společenském vývoji, rozlišuje změny konstruktivní a destruktivní -Rozeznává různé typy sociálních skupin podle různých hledisek -Rozliší rozdíl mezi pozicemi a rolemi v sociální skupině, umí jednotlivé pozice a role - charakterizovat na příkladech -Dokáže popsat projevy konformity ve skupině a sankce, které konformitě napomáhají -objasní, jaký význam má sociální kontrola ve skupině a ve větších sociálních celcích -Uvede různé typy moci, umí vysvětlit pojem autorita na příkladech -Zhodnotí funkci rodiny ve společnosti, rozeznává různé typy rodin -Orientuje se ve struktuře společnosti -Dokáže popsat pohyby ve společnosti (mobilita) -Charakterizuje sociální kontrolu a její význam ve společnosti -Rozlišuje instituce a organizace -Určí významné životní hodnoty -Vyloží podstatu vztahu člověka a přírody -Zhodnotí význam kultury - respektuje kulturní odlišnosti a rozdíly v projevu příslušníků různých sociálních skupin, na příkladech doloží, k jakým důsledkům mohou vést předsudky -popíše význam masmédií v životě člověka DK-získává, posuzuje, spravuje, sdílí a sděluje data, informace a digitální obsah v různých formátech; k	<u>2NV1 - Sociologie jako věda, její předmět</u> Zakladatel A. Comte Stručný přehled historie sociologie Socializace <u>2NV2 - ① Sociální skupina</u> Společenské útvary ④ Pozice, role ③ Normy, konformita, sankce ① Moc, autorita ① ② Rodina <u>2NV3 - Společnost</u> Sociální struktura Sociální stratifikace Sociální nerovnost Sociální mobilita ③ Sociální kontrola Instituce a organizace Hodnoty a normy ⑤ Vztah člověka a přírody, životní prostředí ③ ⑥ Kultura, masmédiá	① Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení ② Sociální komunikace ③ Morálka všedního dne ④ Spolupráce a soutěž ⑤ Člověk a životní prostředí ⑥ Účinky mediální produkce a vliv médií D – Industrializace a její důsledky pro společnost EVV - Reklama - vyhledává informace na webu, ověřuje jejich správnost (Jsou informace aktuální? Jsou	P12 P13 P14 P15 P42 P54

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	tomu volí efektivní postupy, strategie a způsoby, které odpovídají konkrétní situaci a účelu; -Rozlišuje nezdravé společenské jednání a hledá možnosti jejich prevence -objasní podstatu některých sociálních problémů současnosti a popíše možné dopady sociálně patologického chování na jedince a společnost	Sociální deviace, patologické jevy	z důvěryhodných zdrojů? Lze je ověřit? Nejde o fake news? Ch – Alkohol, Léčiva a návykové látky, závislosti, kriminalita	
	-Popíše politologii jako vědu zabývající se politikou -Dokáže charakterizovat propojení politologie s ostatními vědami -Rozlišuje a porovná historické a současné typy států a formy vlády -Popíše provázanost státního zřízení s právními předpisy -Charakterizuje Ústavu -vymezí, jakou funkci plní ve státě ústava a které oblasti života upravuje -obhajuje svá lidská práva, respektuje lidská práva druhých lidí a uvážlivě vystupuje proti jejich porušování -Uvede jednotlivé státní symboly, popíše jejich funkce a význam -Dokáže objasnit hlavní rysy demokracie a rozlišit demokracii přímou a nepřímou -vyloží podstatu demokracie, odliší ji od nedemokratických forem řízení sociálních skupin a státu, porovná postavení občana v demokratickém a totalitním státě -Orientuje se v politickém systému ČR, umí charakterizovat jeho strukturu -objasní, proč je státní moc v ČR rozdělena na tři nezávislé složky, rozlišuje a porovnává funkce a úkoly orgánů státní moci ČR -vyloží podstatu komunálních a parlamentních voleb, na příkladech ilustruje možné formy	<u>2NV4 - Politologie jako věda, její předmět</u> Politologie a ostatní vědy <u>2NV5 - Stát</u> Teorie vzniku státu Právní stát, formy a struktura státu Vztah mezi státem a právem Ústava ČR Listina základních lidských práv a svobod Státní symboly Demokracie <u>2NV6 - Politický systém</u> Politický systém ČR Parlament, vláda, soudy Obec, kraj	① Spolupráce a soutěž ② Globální problémy, jejich příčiny a důsledky ③ Žijeme v Evropě ④ Vzdělávání v Evropě a ve světě ⑤ Humanitární pomoc a mezinárodní rozvojová spolupráce ⑥ Vztah k multiligvní situaci a ke spolupráci mezi lidmi z různého kulturního prostředí *1) Člověk a svět práce	P15 P 22 P24 P25 P23 P33

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	aktivní participace občanů na životě obce či širších společenství - objasní podstatu a význam politického pluralismu pro život ve státě, - rozlišuje složky politického spektra, porovnává přístupy vybraných politických seskupení k řešení různých otázek a problémů každodenního života občanů - uvede příklady, jak může občan ovlivňovat společenské dění v obci a ve státě a jakým způsobem může přispívat k řešení záležitostí týkajících se veřejného zájmu -DK:vytváří, vylepšuje a propojuje digitální obsah v různých formátech; vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků; -Určí hlavní aktéry mezinárodní politiky a zhodnotí jejich význam -Popíše činnosti diplomacie a její význam -Poukáže na důvody vzniku terorismu a zaujímá k němu negativní postoj -Rozlišuje různé typy mezinárodních organizací, objasní význam jejich činnosti, uvede výhody plynoucí z členství - posoudí profesní poptávku na českém i evropském trhu práce a pružně na ni reaguje dalším vzděláváním -Posoudí význam integrace Evropy -objasní důvody evropské integrace, posoudí její význam pro vývoj Evropy - rozlišuje funkce orgánů EU a uvede příklady jejich činnosti	Politické ideologie ① Politické strany Aktéři mezinárodní politiky Diplomacie Terorismus Mezinárodní spolupráce *1) Mezinárodní trh práce Evropská integrace ③ ④ Evropská unie	- vytváří dokumenty, tabulky, prezentace, seminární práce D – Evropa, její sjednocování a místo ve světě D – Vznik ČSR	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	- posoudí vliv začlenění státu do Evropské unie na každodenní život občanů, uvede příklady, jak mohou fyzické a právnické osoby v rámci EU uplatňovat svá práva - uvede příklady činnosti některých významných mezinárodních organizací a vysvětlí, jaký vliv má jejich činnost na chod světového společenství, zhodnotí význam zapojení ČR - uvede příklady institucí, na něž se může obrátit v případě problémů při pobytu v zahraničí -Uvede příklady globálních problémů -Dokáže popsat výhody a problémy soužití různých národů a kultur - posoudí projevy globalizace, uvede příklady globálních problémů současnosti, analyzuje jejich příčiny a domýšlí jejich možné důsledky	① Mezinárodní organizace ①NATO, ⑤ OSN <u>2NV7 - ②Globalizace</u> ②Globální problémy současnosti ⑥Multikulturalita – pojem ⑥Národnostní menšiny v ČR	GG – Globální problémy lidstva BI – Rasy a rasismus	
	-Popíše logiku jako vědu zabývající se správným - myšlením -Vyjmenuje významné osobnosti zabývající se logikou -Rozlišuje pojmy, soudy a úsudky -Dokáže aplikovat logické spojky -Charakterizuje typy definic	<u>2NV8 - Logika</u> Z dějin logiky (Aristoteles, ...) Pojem, ① soud, úsudek Logické spojky Výroky Definice	①Seberegulace, organizační dovednosti a efektivní řešení problémů	P12
3. roč. Vyšší G	-Dokáže se zamyslet nad základními filozofickými otázkami -Vysvětlí vztah filozofie a jiných věd -Rozliší a charakterizuje jednotlivé filozofické disciplíny -objasní podstatu filozofického tázání, porovná východiska filozofie, mýtu, náboženství, vědy a umění k uchopení skutečnosti a člověka - rozliší hlavní filozofické směry, uvede jejich klíčové představitele a porovná řešení	<u>3NV1 - Filozofie jako věda, její předmět, vývoj</u> Podstata filozofie Vztah filozofie k jiným vědám Filozofické disciplíny (teoretické a praktické)		

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	základních filozofických otázek v jednotlivých etapách vývoje filozofického myšlení			
-	-Rozliší a charakterizuje hlavní filozofické směry starověku, antiky, středověku, novověku, filozofie osvícenství, filozofických směrů 19. a 20.století a --- -dokáže přiřadit jejich představitele, popř. uvede některá vybraná díla významných filozofů -Umí věcně a eticky argumentovat v dialogu a diskusi, dokáže obhájit své názory a tolerovat názorovou odlišnost ostatních -DK: vytváří, vylepšuje a propojuje digitální obsah v různých formátech; vyjadřuje se za pomoci digitálních prostředků;	<u>3NV2 - Starověká čínská a indická filozofie</u> Hinduismus Buddhismus Džinismus Konfucianství Taoismus Aj. Filozofie v dějinách <u>3NV3 - Antická filozofie</u> Předsokratovské období Klasické období helenismus <u>3NV4 - Středověká filozofie</u> Patristika Scholastika Středověká arabská a židovská filozofie <u>3NV4 – Období renesance,</u> Renesance Humanismus Reformace <u>3NV5 - Novověká filozofie do 19. stol.</u> Racionalismus Empirismus Sensualismus Filozofie osvícenství, encyklopedisté Německá klasická, romantická filozofie, idealismus <u>3NV6 - Filozofické směry 19. století</u> Pozitivismus Marxismus Iracionalismus <u>3NV7 - Filozofické směry 20. století</u> filozofie života Pragmatismus	<i>D – Antické Řecko</i> <i>ČJL – Antická literatura</i> <i>M – Pythagorova věta, trojúhelník</i> - vytváří dokumenty, prezentace, seminární práce <i>D – Vzdělanost a umění středověké spol.</i> <i>GG – Země jako vesmírné těleso</i> <i>D – Renaissance, humanismus, reformace</i> <i>F – Země a vesmír</i> <i>D - Osvícenství</i>	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

		Fenomenologie filozofie bytí, existencialismus hermeneutika, pragmatismus, strukturalismus, personalismus, novotomismus, aj. <u>3NV8 - Česká filozofie</u> starší doba (Hus, Chelčický, Komenský,...) 19. století (Bolzano, Smetana, ...) 20. století (Masaryk, Fischer, Rádl, Patočka, ...)		
	-Objasní podstatu jednotlivých náboženských systémů a vysvětlí rozdíly mezi nimi -rozlišuje významné náboženské systémy, identifikuje projevy náboženské a jiné nesnášenlivosti a rozezná projevy sektářského myšlení	<u>3NV9 – Religionistika</u> Podstata a vznik náboženství ①Křesťanství Bible ①Další světová náboženství (judaismus, islám, ...)	①Morálka všedního dne <i>D - křesťanství</i> <i>ČJL - Bible</i> <i>D - Islám a arabská říše</i>	P14
	-Popíše rozdíl mezi pojmy etika a morálka -Orientuje se v jednotlivých typech etiky -Posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce - zhodnotí význam vědeckého poznání, techniky a nových technologií pro praktický život i možná rizika jejich zneužití -posuzuje lidské jednání z hlediska etických norem a svědomí jednotlivce, objasní dějinnou proměnlivost základních etických pojmů a norem - eticky a věcně správně argumentuje v dialogu a diskusi, uvážlivě a kriticky přistupuje k argumentům druhých lidí, rozpozná nekorektní argumentaci a manipulativní strategie v mezilidské komunikaci	<u>3NV10 - Etika jako věda a její předmět</u> Etické kategorie – dobro, zlo, svoboda, svědomí, ... Dějiny etiky – starověk, středověk, novověk Typy moderní etiky ①Základní lidská práva (Listina základních lidských práv a svobod) ①Smysl života, láska, přátelství, manželství ①Etika v politice, ekologii, lidských vztazích, ... ①Další vybrané problémy – interrupce, euthanasie, trest smrti	① Morálka všedního dne	P14
4.roč. Vyšší G	-Objasní jednotlivé základní ekonomické pojmy a dokáže k nim přiřadit vhodné příklady -Rozlišuje typy ekonomik a charakterizuje je	<u>4NV1 - Základy ekonomie</u> *1) Základní ekonomické pojmy Ekonomie Ekonomika	①Spolupráce a soutěž *1) Člověk a svět práce	P15

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	-Uvede základní ekonomické otázky a vysvětlí jejich význam -Dokáže popsat rozdíly mezi makroekonomií a mikroekonomií, umí zvolit vhodné příklady -Charakterizuje trh a uvede jednotlivé typy trhů včetně subjektů, které zde vystupují -Vyroší rozdíl mezi nabídkou a poptávkou na trhu, dokáže nakreslit grafy -Definuje typy konkurence a posoudí, který typ je na trhu nejefektivnější -Vysvětlí význam peněz a jejich funkce -Posoudí, jaký typ platebního styku je v praxi nejběžnější a uvede, který sám používá -Popíše význam konvertibility měny a jejích typů a -- dokáže charakterizovat význam měnových kurzů - vysvětlí na základě konkrétní, reálné a aktuální situace ve společnosti mechanismy fungování trhu - stanoví cenu jako součet nákladů, zisku a DPH, vysvětlí, jak se cena liší podle typu zákazníků, místa či období, objasní důvody kolísání cen zboží či pracovní síly na trhu podle vývoje nabídky a poptávky - rozpozná běžné cenové triky (cena bez DPH aj.) a klamavé nabídky	Statky, služby, lidské potřeby Typy ekonomik *1Základní (globální) ekonomické otázky Makroekonomie, Mikroekonomie <u>4NV2 – Tržní ekonomika</u> Trh, typy trhů, Subjekty trhu *1Tržní mechanismus *1Nabídka a poptávka *1Tvorba ceny ①Konkurence <u>4NV3 - Peníze v tržní ekonomice</u> *1Monetární politika *1 Peníze (historie, význam, funkce), formy platebního styku Konvertibilita měny, měnové kurzy		
	-Upozorní na nebezpečí inflace, rozlišuje jednotlivé druhy inflace -Dokáže objasnit českou bankovní soustavu, vliv ČNB na činnost komerčních bank -Rozlišuje jednotlivé druhy cenných papírů - používá nejběžnější platební nástroje, smění peníze za použití kursovního lístku - uvede principy vývoje ceny akcií a možnosti forem investic do cenných papírů - rozliší pravidelné a nepravidelné příjmy a výdaje a na základě toho sestaví rozpočet domácnosti - navrhne, jak řešit schodkový rozpočet a jak naložit s přebytkovým rozpočtem domácnosti	Inflace Bankovní soustava (ČNB, komerční banky, další spec. finanč. instituce) *1Finanční produkty *1Cenné papíry *1①Burzy, RM-Systém	I	

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- na příkladu vysvětlí, jak uplatňovat práva spotřebitele (při nákupu zboží a služeb, včetně produktů finančního trhu) - navrhne způsoby, jak využít volné finanční prostředky (spoření, produkty se státním příspěvkem, cenné papíry, nemovitosti aj.), vybere nejvýhodnější produkt pro investování volných finančních prostředků a vysvětlí proč - vybere nejvýhodnější úvěrový produkt s ohledem na své potřeby a zdůvodní svou volbu, posoudí způsoby zajištění úvěru a vysvětlí, jak se vyvarovat předlužení - vysvětlí způsoby stanovení úrokových sazeb a rozdíl mezi úrokovou sazbou a RPSN - vybere nejvýhodnější pojistný produkt s ohledem na své potřeby objasní funkci ČNB a její vliv na činnost komerčních bank - využívá moderní formy bankovních služeb, včetně moderních informačních a telekomunikačních technologií, ovládá způsoby bezhotovostního platebního styku -Popíše důvody transformace české ekonomiky a přechodu státního majetku na soukromí -Porovná právní subjekty podnikání, posoudí vhodnost formy podnikání v konkrétní situaci - rozlišuje a porovná praktické využití jednotlivých forem podnikání, posoudí, která forma podnikání je v konkrétní situaci nejvýhodnější - posoudí výhody a rizika podnikání v porovnání se zaměstnáním uveďte, jak postupovat při zakládání vlastní podnikatelské činnosti a jak zažádat o živnostenské oprávnění	4NV4 - Hospodářská politika státu Proces transformace ekonomiky ČR *1Právní (ekonomické)subjekty v tržní ekonomice (živnost, obchodní společnosti, družstvo)		

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

- rozlišuje fyzickou a právnickou osobu, uvede jejich příklady - analyzuje skrytý obsah reklamy, kriticky posuzuje podíl marketingu na úspěchu výrobku na trhu -Charakterizuje jednotlivé nástroje hospodářské politiky státu a její cíle -Objasní základní principy příjmů a výdajů státního rozpočtu -Dokáže rozlišit typy daní a na které činnosti se zdaňovací povinnost vztahuje - objasní základní principy fungování systému příjmů a výdajů státu - rozlišuje základní typy daní, rozlišuje, na které jeho činnosti se zdaňovací povinnost vztahuje - uvede, jakým způsobem podá daňové přiznání především k dani z příjmu, jak provede základní výpočty daní a zjistí výši sociálního a zdravotního pojištění - na základě aktuálních mediálních informací posoudí vliv nejdůležitějších ekonomických ukazatelů (inflace, úroveň HDP, míra nezaměstnanosti) na změny v životní úrovni občanů - vysvětlí podstatu inflace a její důsledky na příjmy obyvatelstva, vklady a úvěry, dlouhodobé finanční plánování a uvede příklady, jak se důsledkům inflace bránit - uvede postup, jak vypočítá životní minimum své domácnosti, a zažádá o sociální dávku, na niž má nárok - objasní funkci podpory v nezaměstnanosti, funkci úřadů práce a personálních agentur, vyhledá	*1Marketing, reklama, ... Výkonnost české ekonomiky (HDP, HNP, ...) Hospodářská politika státu *1 Hospodaření domácnosti *1Sociální politika (důchodový systém, sociální dávky, nezaměstnanost, ...) *1Ekonomický cyklus *1Fiskální politika - státní rozpočet, daňová soustava		

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

	informace o zaměstnání a rekvalifikaci v různých typech médií			
	-Upozorní na problémy světové ekonomiky a jejich řešení, charakterizuje funkci světové banky -Rozliší a charakterizuje hlavní proudy - ekonomických teorií, umí vyjmenovat jejich představitele a popsat ekonomické problémy, kterými se zabývají	<u>4NV5 - ①Světová ekonomika</u> Problémy ekonomik Světová banka <u>4NV6 - Ekonomické teorie</u> merkantilismus, Klasická politická ekonomie, Utopický socialismus, Marxistický socialismus Neoklasická ekonomie Keynesiánská makroekonomie, aj.	GG – Světové hospodářství	
Právo	-Orientuje se v dějinách práva -Dokáže porovnat změny práva historického se - současným -Popíše právní řád ČR a odůvodnit z čeho pramení právní síla jednotlivých právních předpisů -uvede, které státní orgány vydávají právní předpisy i jak a kde je uveřejňují -Charakterizuje Ústavu -Rozlišuje právní odvětví -Dokáže vysvětlit, čím se jednotlivá odvětví práva zabývají, charakterizuje jejich specifické rysy, uvede příklady z praxe - rozlišuje fyzickou a právnickou osobu, uvede jejich příklady - ve svém jednání respektuje platné právní normy - na příkladu ukáže možné důsledky neznalosti smlouvy včetně jejich všeobecných podmínek - vymezí podmínky vzniku a zániku důležitých právních vztahů (vlastnictví, pracovní	<u>4NV7 - Základy práva</u> Stručný přehled dějin práva Právní řád ČR, právní síla Ústava Právní předpisy Členění práva <u>4NV8 - ①②Občanské právo</u> (vlastnické, dědické a závazkové právo, typy smluv, ...) <u>4NV9 - ①②Rodinné právo</u> (manželství, vyživovací povinnost, náhradní péče o dítě, ...)	① Sociální komunikace ② Morálka všedního dne *1) Člověk a svět práce IVT – využití znalostí předmětu ve všech ročnících (vyhledávání informací – internet, prezentace vlastní práce studenta – např. Power Point)	P13 P14

Učební osnovy: *Základy společenských věd*

poměr, manželství) i práva a povinnosti účastníků těchto právních vztahů - uvede postup, jak uzavřít pracovní smlouvu a podat výpověď - uvede svá pracovní práva a vyžaduje jejich respektování od ostatních, respektuje své pracovní povinnosti - objasní funkci odborů - volí bezpečné pracovní postupy šetrné k životnímu prostředí, používá adekvátní pracovní pomůcky - chová se poučeně a adekvátně K situaci v případě pracovního úrazu -rozeznává, jaké případy se řeší v občanském soudním řízení a jaké v trestním řízení - rozlišuje trestný čin a přestupek, vymezí podmínky trestní postizitelnosti občanů a uvede příklady postihů trestné činnosti -vysvětlí význam správy státu a uspořádání -objasní, v čem spočívá odlišnost mezi morálními a právními normami, odůvodní účel sankcí při porušení právní normy -Rozeznává typy právnických profesí, dokáže charakterizovat rozdíly mezi nimi - rozlišuje náplň činnosti základních orgánů právní ochrany, uvede příklady právních problémů, s nimiž se na ně mohou občané obracet	<u>4NV10 - ①②*1Pracovní právo</u> (pracovní poměr, vznik a zánik, pracovní smlouva, zkušební doba, mzda, výpověď, práva a povinnosti zaměstnance a zaměstnavatele, bezpečnost práce , ...) <u>4NV11 - ①②Trestní právo</u> (hmotné, procesní, trestné činy, tresty, ...) <u>4NV12 - ①②Správní právo</u> (územní samospráva – kraj, obec) Právní normy, vztahy <u>4NV13 - ②*1Právníké profese</u> Notář, advokát, soudce Orgány právní ochrany - ombudsman		